

22130123

LATVIAN A: LITERATURE – STANDARD LEVEL – PAPER 1
LETTON A : LITTÉRATURE – NIVEAU MOYEN – ÉPREUVE 1
LETÓN A: LITERATURA – NIVEL MEDIO – PRUEBA 1

Wednesday 8 May 2013 (morning)
Mecredi 8 mai 2013 (matin)
Miércoles 8 de mayo de 2013 (mañana)

1 hour 30 minutes / 1 heure 30 minutes / 1 hora 30 minutos

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a guided literary analysis on one passage only. In your answer you must address both of the guiding questions provided.
- The maximum mark for this examination paper is *[20 marks]*.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez une analyse littéraire dirigée d'un seul des passages. Les deux questions d'orientation fournies doivent être traitées dans votre réponse.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est *[20 points]*.

INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un análisis literario guiado sobre un solo pasaje. Debe abordar las dos preguntas de orientación en su respuesta.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es *[20 puntos]*.

Uzraksti literāra darba analīzi tikai par vienu no tekstiem. Atbildē atsaucies uz abiem izvirzītajiem jautājumiem.

1.

Uzsnieg pirmais sniedzīņš, zeme top sirma: rudens klāt. Uznāk puteņi, saltums; sniegi nogulst kaudzēm un kārtām, zeme top balta: ziema klāt. Sāk spīdēt saulīte silti silti; sniegs nokūst, zeme top melna... zaļa... viņa atdzimst. Iebirst cilvēkam matos sirmums: viņš ir vecs; apklāj sniega baltums viņa galvu: viņš ir pavisam vecs. Un šis sniegs nekad nenokūst, nekad neatnes pavasari...

- Aiztecēja desmit gadu, vēl desmit, vēl un vēl... iebira Asnīšam matos rudens, tad ziema. Augums saliecās, galva sāka trīcēt... Bet viņa ganāmais pulks bij vēl tikpat jauns un uzticīgs kā pirmos gadus. Taisnība, no tiem lopiņiem, kurus Asnītis bij atradis, uz Virgu atnākot, jau sen sen nebij neviena dzīvajo starpā. Tagadējās aitas bij visas jaunas, jauniņas, bet viņas mīlēja savu ganu gandrīz vēl vairāk kā vecās. Kad gans nosēdās ganības malā uz cintiņa un gurdeni nokāra balto galvu, tad viņu allaž apstāja vesels bars sprogaino kustonīšu. Viņi tam pieglaudās, badīja ar saviem purniņiem un uzlūkoja tik paļāvīgi, žēli, it kā gribētu vaicāt: vai tev kas nesāp? Un Asnītis glaudīja lopiņu platās pieres, smaidīja un runāja: „Vienīgie... jūs esat mani vienīgie pasaulē! Vai jums būs arī manis žēl, kad reizi šķirsimies? Starp cilvēkiem gan nebūs tāda, kas manis atcerētos.” Un tomēr bij arī kāds starp cilvēkiem, kas Asnīša nekad neaizmirsā. Tas bij Virgas lielskungs. Arī pār lepno kungu bij gadi nākuši un gājuši; galva bij balta tapusi, miesas – slimīgas, bet garīgais cilvēks bij palicis jauns. Un jaunais negribēja locīties vecā priekšā, negribēja atzīt gadu iespaidus, miesas vārgulību. Kā daudz gadus atpakaļ, tā arī tagad lielskungs spēra solus droši, nesa galvu augsti. Grūtības, kas caur to cēlās, tika pieskaitītas slimībai. Lai no slimības atkrafītos, barons Bellendorfs sāka ārstēties. Ziemas pavadīja ārzemju siltākos novados un tikai pa vasaras mēnešiem atgriezās uz Virgu atpakaļ, bet iedomātā slimība tikās nemazināmies. Tas veco kungu uztrauca, un viņš palika divus gadus no vietas ārzemēs. Muižā un apkārtnē sacēlās dažādas valodas. Vieni bij diezin kur izdabūjuši, ka lielskungs esot uz nāvi saslimis, otri – ka tam par kādu nekādu pārsteigšanos esot jānosēd divi gadi. Ticētāju radās tikpat vieniem, kā otriem, bet tanī ziņā visi bij vienprātīgi, ka lielskungs mājās vairs nepārnāks. Tādēļ pārsteigums bij visgarām lielu lielais, kad pašā vēlā rudenī muižā pienāca telegrama, ka lielskungs brauc mājās. Sāka tekalēt muižas ļaudis, tekalēja arī pagastēni. Visi bij it kā no miega pamodušies un ugunsgrēku pamanījuši. Cēla goda vārtus, pušķoja ceļu un gudroja saņemšanas runas. Paši neapzinādamies, kādēļ, ļautiņi bija sajūsmināti. Un lielskungs pārbrauca – lepns un cienības pilns kā arvienu, tikai viņa ģīmi atspoguļojās nogurums, ciešanas. „Daudz paldies, mīļie!” viņš atbildēja uz ļaužu apsveicināšanu un piemetināja tēvišķi laipnā balsī: „Bet uzliekat cepures galvā, tagad ir vēss.” Taču viens no saņēmējiem nebij savu runu beidzis, un tādēļ citi kavējās galvas apsegt. To redzēdams, lielskungs pagriezās pret runātāju sevišķi: „Es jau zinu, mīļais, ka jūs man labu vien vēlat, kā tad: labu vien, labu vien.” Asnītis nebij apsveicinātāju starpā, viņš ganīja savas aitas. Sulainis par to slepeni priecājās: „Tas vīram atraus lielkunga labvēlību.” Bet notika gluži otrādi. Vakarā lielskungs apmeklēja Asnīti viņa dzīvokli. Ieraudzījis lielkungu, labais vecītis gluži aizmirsās. Viņa acis parādījās asaru lāses un lūpas čukstēja: „Paldievs dievam!”

Lielskungs sajuta, kas notiek uzticamā kalpa sirdī, un šīs jūtas to vairāk aizgrāba un iepriecināja nekā greznie goda vārti un skaistās runas. Gandrīz draudzīgi viņš aplika aitu ganam roku ap kaklu un sacīja: „Mēs paliekam veci, mīļais, veci – kā tad!” „Veci, jā. Kājas gurst, mugura stīva,” Asnītis atsaucās klusi. „Zinu, zinu, tādēļ tev atvedu palīgus.” Lielskungs pagriezās uz durvju pusi. No otras istabas ienāca sulainis ar diviem tumši pelēkiem kuceniem. „Lūk, būs tev palīgi,” lielskungs rādīja uz kuceniem un smaidīja. Asnītis metās skūpstīt roku, bet pēdējais to atturēja. „Un kā tad klājās citādi?” „Paldievs dievam, arvienu labi.” „Lai dievs palīdz joprojām.” Barons aizgāja, un aitnieks sāka izrādīt savu jūsmību kuceniem. Viņš tos pajāja; glaudīja, skūpstīja un baroja ar gaļu. „Dod vien, dod suņiem gaļu,” vecā, mūžam ķildīgā Līna rūca kāšēdama un aizvilkdamās, „vēlāki nebūs pašam ko vēderā bāzt. Kam tādu, pagānu pavisam vajadzīgs? Tikai barošanai. Un tad vesels pāris, – kad tu izputētu! It kā jau viens nebūtu par daudz bijis.” Diemžēl, šoreiz sparīgās sievietes pārmācība neatstāja uz miermīlīgo aitnieku ne mazākā iespaيدا. Vēl vairāk, taisni kā par spīti viņš pavēlēja vecenei kucenus padzirdīt ar pienu. Suņus ar pienu? Kur tas dzirdēts! Tāda izšķērdība!

Jānis Purapuķe, *Spieķis un divi suņi* (1900)

- (a) Komentē veidu, kā autors priekšstāda galvenos tēmu lokus šajā fragmentā!
- (b) Analizē dialogu meistarību šajā fragmentā.

2.

Pie Gaujas

Še, kur līgo priežu meži,
Esmu dārgām saitēm siets,
Še ir mana tēvu zeme, —
Esmu dzimis Gaujmaliets.

5 Svešās malās esot jauki,
Daudzi daiļi brīnumi,
Augsti kalni, plaši lauki,
Greznām puķēm rotāti.

Bet kas svešas zemes, salas
10 Man ar savu greznumu,
Kad es še pie Gaujas malas
Dzirdu latvju valodu?

Sveika Gauja, plūsti knaši
Tur, kur baltā jūra iet!
15 Gadu simteņiem lai braši
Latvju tauta zeļ un zied!

Rieteklis, *Vakara blāzma* (1905)

- (a) Analizē attiecības starp iztēli un tēlu nozīmi šajā dzejolī.
- (b) Kāda ir dzejoļa tonalitāte? Kā autors to panācis?